

Generacijske razlike u deklinaciji zamenica u selu Stopanja kod Trstenika

Ovaj rad se bavi ispitivanjem zastupljenosti standardnog i dijalekatskog oblika zamenica kod govornika različitih generacija u jednom selu trsteničkog govornog tipa. Rezultati su pokazali da su najviše dijalekatskih oblika zamenica upotrebili ispitanici prve (najstarije) generacije, kod kojih ovi oblici znatno više zastupljeni od standardnih. Ispitanici druge generacije upotrebljavali su znatno manje dijalekatskih oblika i samo u nekim oblicima zamenica u ravnopravno su koristili dijalekatske i standardne oblike. Ispitanici treće, mlade generacije, uglavnom koriste standardne oblike zamenica.

Uvod

Kosovsko-resavski dijalekat je staroštokavski dijalekat ekavskog izgovora i podeljen je na severni, središnji i južni poddijalekat. Poddijalekti su dalje izdiferencirani na govorne tipove među kojima je i trstenički govorni tip. Trstenički govorni tip zauzima središnji deo dijalekta na čijoj se teritoriji nalazi selo Stopanja, mesto istraživanja (Jović 1968).

Sistem deklinacije zamenica u kosovsko-resavskom dijalektu je jedinstven. Te osobine se ispoljavaju kod ličnih i neličnih zamenica, prisvojnih, pokaznih i upitno-odnosnih pridevskih zamenica.

Cilj ovog rada je da se utvrde razlike u dekliniranju zamenica kod različitih generacija kroz poređenje stanja datog u literaturi sa stanjem u materijalu posebno za svaku generaciju, kao i poređenjem materijala između generacija.

Materijal i metode

Materijal za ovaj rad čini 18 snimaka razgovora u ukupnom trajanju od 516 minuta. Snimani su razgovori istraživača sa ljudima iz Stopanje, gde je istraživač postavljao ispitanicima pitanja i uticao na temu i tok razgovora. Materijal je skupljan u periodu od 8. do 13. oktobra 2010. godine. U istraživanju je učestvovalo ukupno 15 osoba koje su prema dinamama starosti podeljene u tri generacijske grupe. Prvu grupu čini pet osoba starijih od 70 godina, drugu grupu pet osoba starosti od 35 do 60 godina i treću grupu pet osoba starosti od 18 do 25 godina.

Transkribovane su samo rečenice u kojima su se javile zamenice jer se iz konteksta jedne rečenice može zaključiti kakva morfološka svojstva ima zamenica koja se nalazi u toj rečenici. Ekscerpirane su zamenice koje se nalaze u dijalekatskim oblicima i zamenice koje predstavljaju njihove standardne ekvivalente. Ekscerpirano je ukupno 660 oblika zamenica, od kojih je 248 dijalekatskih i 412 standardnih oblika.

Transkribovane rečenice su svrstane u tri grupe, na osnovu starosti ispitanika, pa su tako i zamenice podeljene u tri grupe. Zamenice iz materijala su klasifikovane po generacijama, a u okviru svake generacije klasifikacija je izvršena prema važećoj podeli na imeničke i pridevske zamenice. Imeničke su, u skladu sa važećom podelom, razvrstane na lične i nelične, a u okviru pridevskih zamenica u materijalu su uočene pokazne, prisvojne i upitno-odnosne zamenice.

U analizi i diskusiji tabelarno je prikazana zastupljenost standardnih i dijalekatskih oblika nađenih u materijalu. Ukoliko se za određenu zamenicu u materijalu nije javio ni standardni ni dijalekatski oblik,

Brankica Nedeljković (1992), Trstenik, Vuka Karadžića 36/13, učenica 3. razreda Gimnazije „Vuk Karadžić” u Trsteniku

to je naglašeno je u tekstu. Za svaku tabelu navodimo primere iz materijala koji sadrže određenu zamenicu u dijalekatskom obliku datom u tabeli.

Analiza i diskusija

Prilikom upoređivanja materijala sa stanjem u literaturi dobijeni su sledeći rezultati. U materijalu prve generacije pronađeno je 257 oblika zamenica, od kojih ima 199 dijalekatskih i 58 odgovarajućih standardnih oblika, u materijalu druge generacije pronađeno je 37 dijalekatskih i 183 odgovarajućih standardnih oblika, dok je u materijalu treće generacije pronađeno 12 dijalekatskih i 171 odgovarajući standardni oblik. Na osnovu brojnih vrednosti dijalekatskih oblika pronađenih u materijalu svake generacije možemo zaključiti da se sa stanjem u literaturi najviše poklapa materijal prve generacije, dok materijal treće generacije najviše odstupa.

Poređenje generacija

Osim toga što su upoređene sa stanjem u literaturi, generacijske grupe su međusobno upoređene. Za određene grupe zamenica date su tabele u kojima se nalaze svi dijalekatski oblici date grupe zamenica, njihovi standardni ekvivalenti koje su ispitanici svih generacijskih grupa upotrebili, kao i njihove brojne vrednosti za svaku generaciju posebno. Kod nekih zamenica dijalekatski oblici nisu upotrebljeni ni u jednoj generaciji, ali su i ti oblici stavljeni u tabelu da bi se naglasilo da oni postoje i da su bar u jednoj generaciji upotrebljeni njihovi standardni ekvivalenti. Posle svake tabele dati su najreprezentativniji primeri iz materijala sa dijalekatskim oblicima datih zamenica.

Kod nekih grupa zamenica bilo je veoma malo primera nađenih u materijalu, pa je u takvim slučajevima samo opisano stanje među generacijama i dati su primeri.

IMENIČKE ZAMENICE

U materijalu sve tri generacije pronađeno je ukupno 404 oblika imeničkih zamenica, od toga je 330 ličnih i 74 oblika neličnih zamenica.

Lične zamenice

U okviru ličnih zamenica ukupno ima 150 dijalekatskih i 180 standardnih oblika ličnih zamenica.

1. Prvo i drugo lice jednine i zamenica za svako lice

Lične zamenice za prva dva lica jednine i zamenica za svako lice imaju sinkretičke oblike za genitiv i akuzativ (*mene, tebe, sebe*), kao u standardnom govoru, ali se isti oblici pojavljuju i u dativu i lokativu, što je odlika ovog govora (primer 1). Zamenica za prvo lice jednine u instrumentalu ima dijalekatski oblik monom (primer 2).

1) Sandin brat poginuo, on bio s *monom*.

2) Kako to *mene* kaže, daj mi pivo, ti nećeš da se dereš na mene.

U tabeli 1 prikazani su standardni i dijalekatski oblici datih zamenica koje su ispitanici svih generacijskih grupa upotrebili. Za svaku grupu nalazi se posebna kolona u kojoj piše koliko se puta neki oblik javio u toj generaciji.

Tabela 1. Standardni i dijalekatski oblik zamenica prvog i drugog lica jednine

padež	stand. oblik	dijalek. oblik	generacija govornika					
			I		II		III	
			st.	dij.	st.	dij.	st.	dij.
dat.	meni	mene	0	29	17	3	20	0
dat.	tebi	tebe	0	1	8	0	6	0
dat.	tebi	sebe	0	0	3	0	0	0
lok.	tebi	sebe	0	0	1	0	0	0
ins.	mnom	monom	0	3	3	0	0	0

Zamenicu za prvo lice u dijalekatskom obliku dativa (*mene*) najviše puta je upotrebila prva generacija, dok nijednom nije upotrebila standardni oblik ove zamenice. Druga generacija je veći broj puta upotrebila standardni oblik ove zamenice, dok je treća generacija upotrebila samo standardni oblik ove zamenice.

U dijalekatskom obliku zamenicu za drugo lice u dativu (*tebe*) upotrebila je samo prva generacija, dok su druge dve upotrebile samo standardni oblik ove zamenice.

Zamenica za svako lice u dijalekatskom obliku dativa i lokativa (*sebe*) nije upotrebila nijedna generacija, dok je standardne oblike ove zamenice upotrebili samo ispitanici druge generacije. U prvoj i trećoj generaciji nije bilo govornih situacija u kojima su se ti oblici mogli javiti, pa se ne može tvrditi koji se oblici češće javljaju u svakodnevnom govoru.

Dijalekatski oblik instrumentala zamenice za prvo lice (*monom*) upotrebila je samo prva generacija, dok se standardni oblik ove zamenice javio samo u drugoj generaciji. Treća generacija nije upotrebila ni standardni ni dijalekatski oblik ove zamenice.

2. Prvo i drugo lice množine

U literaturi je opisano da zamenice za prvo i drugo lice množine u dativu i akuzativu imaju dijalekatske enklitike (*ni, vi, ne, ve*). Primer 3 ilustruje upotrebu oblika *ni* i *ne*.

3) Rasina *ni* najbliže bila, samo put *ne* predelio. Ki vaša kuća, tu Rasina, a ovo gde je moja kuća bila.

U tabeli 2 dat je broj ponavljanja standardnih i dijalekatskih enklitičkih oblika koje su ispitanici svih generacija upotrebili.

Tabela 2. Standardni i dijalekatski oblik zamenica prvog i drugog lica množine

padež	stand. oblik	dijalek. oblik	generacija govornika					
			I		II		III	
			st.	dij.	st.	dij.	st.	dij.
dat.	nam	ni	0	9	7	0	10	0
akuz.	nas	ne	1	9	2	0	7	0
dat.	vam	vi	0	0	2	0	5	0
akuz.	vas	ve	0	3	0	0	1	0

Iz table 2 se uočava da su samo ispitanici prve grupe upotrebili dijalekatske oblike dativa i akuzativa (*ni, ne*) zamenice za prvo lice množine. Dijalekatske oblike dativa i akuzativa zamenice za drugo lice (*vi, ve*) nije upotrebila nijedna generacija. Standardni oblik dativa zamenice za prvo lice upotrebile su druga i treća generacija, dok su standardni oblik akuzativa upotrebile sve tri generacije. Standardni oblik dativa zamenice za drugo lice upotrebile su druga i treća generacija, dok je standardni oblik akuzativa ove zamenice pronađen samo kod treće grupe.

3. Treće lice jednine

U muškom i srednjem rodu svi oblici paradigme zamenice u dijalektu odgovaraju paradigmi u standardu, pa ih ovde nećemo analizirati. U ženskom rodu javlja se sinkretički oblik za dativ i akuzativ *ju*. Ova enklitika je nestandardna za upotrebu u dativu

(primer 4), dok je standardna ukoliko se upotrebi u akuzativu.

4) Smeje se nešto i što *ju* nije baš do smejanja.

U tabeli 3 dati su standardni i dijalekatski oblici ove zamenice koji su upotrebili ispitanici svih generacija.

Tabela 3. Standardni i dijalekatski oblik zamenica trećeg lica jednine ženskog roda

padež	stand. oblik	dijalek. oblik	generacija govornika					
			I		II		III	
			st.	dij.	st.	dij.	st.	dij.
gen.	nje	njoj	1	2	0	5	5	0
dat.	joj	ju	0	24	15	11	11	11
akuz.	ju	je	10	0	0	6	6	0

Dijalekatski oblik genitiva upotrebila je samo prva generacija, dok su standardni oblik upotrebile sve tri generacije. Dijalekatski oblik dativa upotrebile su sve tri generacije. Najviše puta ovaj oblik su upotrebili ispitanici prve generacije. Standardni oblik dativa su upotrebile druga i treća generacija. u akuzativu sve tri generacije su upotrebile samo standardni oblik.

4. Treće lice množine

Dijalekatske enklitike zamenice trećeg lica množine u dativu i akuzativu su, prema literaturi, sinkretičke i glase *ji*. Ovaj oblik se nijednom nije javio u materijalu. U materijalu se umesto ovog oblika bez izuzetka javlja oblik *i* (primer 5).

5) Mi idemo da *i* zamenimo.

6) Mi treba da krenemo, a *nji* nema.

Za enklitiku *i* u dativu može se pretpostaviti da je nastala gubljenjem *j* u inicijanoj poziciji, što je odlika ovog govora. Za pronađeni oblik enklitike *i* u akuzativu nudimo dva potencijalna objašnjenja, moguće je da je *i* ona nastala istim procesom kao i enklitika u dativu, ali je takođe moguće da se iz usvojenog standardnog oblika *ih* izgubilo finalno *h*, što je takođe odlika ovog dijalekta (primer 6). U materijalu je uočen oblik za genitiv i akuzativ zamenice trećeg lica *nji* koji nije naveden u literaturi. S obzirom da je standardni ekvivalent ovom obliku *njih*, pretpostavljamo da je oblik *nji* nastao eliminisanjem *-h* iz standardnog *njih*.

U tabeli 4 dati su oblici ovih zamenica koje su ispitanici upotreбили.

Tabela 4. Standardni i dijalekatski oblik zamenica trećeg lica množine

padež	stand. oblik	dijalek. oblik	generacija govornika						
			I		II		III		
			st. dij.		st. dij.		st. dij.		
gen.	njih	nji	0	2	3	0	6	0	
dat.	im	i	1	11	4	3	5	1	
akuz.	ih	i	0	22	6	5	4	0	
akuz.	njih	nji	1	1	0	0	0	0	

Dijalekatski oblik genitiva ove zamenice upotreбили su samo ispitanici prve generacije, a standardni oblik ispitanici druge i treće generacije.

Dijalekatsku enklitiku za dativ upotrebile su sve tri grupe, ali se ovaj oblik najviše puta javio kod ispitanika prve generacije. Standardna enklitika se javila kod sve tri generacije, a najviše puta kod treće generacije.

Dijalekatska enklitika za akuzativ se javila kod prve i druge generacije, više puta kod prve generacije. Standardni oblik se javio samo kod druge i treće generacije, više puta kod druge generacije. Drugi dijalekatski oblik za akuzativ se javio samo kod ispitanika prve generacije, kao i njegov standardni ekvivalent.

Nelične zamenice

U grupi neličnih zamenica ukupno je pronađeno 27 dijalekatskih i 47 standardnih oblika.

1. Upitne zamenice za lica i stvari

U literaturi se navodi da se dijalekatske paradigme zamenica za lica i stvari uglavnom morfološki odgovaraju standardnim paradigmama, međutim zamenica *ko* u nominativu ima nestandardni oblik *kuj* koji nije opisan u literaturi (primer 7), a zamenica *šta* u instrumental ima oblik *čem* koji se pomnije u literaturi.

7) Ode on i ne znam *kuj* će s njim.

U tabeli 5 dati su oblici ovih zamenica koje su ispitanici upotreбили.

Ispitanici prve i druge grupe su upotreabili dijalekatski oblik nominativa zamenice za lica, više puta je ovaj oblik upotrebljen u prvoj generaciji. Standardni oblik ove zamenice upotrebljen je kod sve tri

grupe, dok je druga generacija najviše puta upotrebila ovaj oblik. Dijalekatski oblik instrumentala zamenice za stvari nije upotreabila nijedna generacija, dok su standardni oblik isti broj puta upotrebile samo prva i druga generacija.

Tabela 5. Standardni i dijalekatski oblici upitnih neličnih zamenica

padež	stand. oblik	dijalek. oblik	generacija govornika						
			I		II		III		
			st. dij.		st. dij.		st. dij.		
nom.	ko	kuj	3	22	16	2	7	0	
ins.	čim	čem	2	0	2	0	0	0	

2. Složene imeničke zamenice

U literaturi je navedeno da složene imeničke zamenice u muškom rodu (*svako, niko, neko*) imaju dijalekatske oblike za dativ, akuzativ i lokativ koji su sinkretički (*svakem, nekem, nikem*), kao u primerima:

8) I kredit *svakem* davao.

9) I posle *ko* može, može, *ko* ne može, *niko nikem*.

Navodi se da se ove tri zamenice u genitivu i akuzativu gotovo uvek pojavljuju sa finalnim *-a*. Kod složenih imeničkih zamenica ispitaće se broječni odnosi između dijalekatskih i standardnih oblika, kao i odnos između pojavljivanja ovih zamenica sa i bez finalnog *-a*.

U tabelama 6 i 7 nalaze se standardni i dijalekatski oblici zamenica koje su ispitanici upotreabili (bez i sa finalnim *-a*).

Tabela 6. Standardni i dijalekatski oblici složenih imeničkih zamenica (bez finalnog *-a*)

padež	stand. oblik	dijalek. oblik	generacija govornika						
			I		II		III		
			st. dij.		st. dij.		st. dij.		
dat.	svakom	svakem	0	1	0	0	0	0	
dat.	nikom	nikem	0	1	3	1	3	0	
dat.	nekom	nekem	0	0	2	0	1	0	
ins.	ni sa kim	nikem	0	0	0	0	1	0	
ins.	nekim	nekem	0	0	2	0	2	0	

Dijalekatski i standardni oblik dativa zamenice *svaki* javio se samo u prvoj generaciji. Dijalekatski oblik dativa zamenice *niko* javio se u prvoj i drugoj generaciji isti broj puta, a standardni oblik se isti broj puta javio u drugoj i trećoj generaciji. Dijalekatski oblik dativa zamenice *neko* nije upotrebljen ni u jednoj generaciji, dok je standardni oblik upotrebljen kod druge i treće generacije. Dijalekatski oblik instrumentala zamenice *niko* nije upotrebljen ni u jednoj generaciji, dok je standardni oblik upotrebljen jedanput u trećoj generaciji. Dijalekatski oblik instrumentala zamenice *neko* nije upotrebljen ni u jednoj generaciji, dok je standardni oblik upotrebljen isti broj puta u drugoj i trećoj generaciji.

Tabela 7. Standardni i dijalekatski oblici složenih imeničkih zamencija (sa finalnim *-a*)

padež	oblik sa finaln. <i>a</i>	oblik bez finaln. <i>-a</i>	generacija govornika					
			I		II		III	
			sa	bez	sa	bez	sa	bez
akuz.	svakoga	svakog	1	0	0	1	0	1
akuz.	nekoga	nekog	0	1	0	2	1	2
akuz.	nikoga	nikog	1	1	0	0	0	1

Ako se obrati pažnja na ukupno brojno stanje, vidi se da su svi ispitanici više puta upotrebili oblike akuzativa bez finalnog *-a*.

PRIDEVSKE ZAMENICE

U materijalu je pronađeno ukupno 277 pridevskih zamenica, konkretno: 68 dijalekatskih i 209 standardnih oblika ovih zamenica. S obzirom na veliki broj primera u različitim padežima, za pridevske zamenice se obrati pažnja samo na primere koji su registrovani u upotrebi kod sve tri generacije.

Pokazne zamenice

Nominativ zamenica *ovaj, onaj, taj* u muškom rodu najčešće se, prema literaturi, javljaju bez finalnog *-j*. U tabeli 8 nalazi se oblici bez *j* i oblici sa *j* koje su ispitanici upotrebili, a navodimo i primere:

10) Cana je bio drukčiji, a *ova* je bio, uh, *ova* je bio lukav, lukav, pa nije malo, samo on.

11) *Ona* stari plače, stenje, pcuje, i ja napustim.

12) On veli što si došla sa *ta* stamak.

Samo su ispitanici prve generacije upotrebili dijalekatske oblike bez *j*. Standardne oblike su upotrebili ispitanici sve tri generacije.

Tabela 8. Standardni i dijalekatski oblici pokaznih zamenica

padež	stand. oblik	dijalek. oblik	generacija govornika					
			I		II		III	
			st.	dij.	st.	dij.	st.	dij.
nom.	ovaj	ova	3	17	2	0	5	0
nom.	onaj	ona	5	8	10	0	12	0
nom.	taj	ta	2	5	15	0	6	0

Zamenice u genitivu i akuzativu muškog i srednjeg se javljaju sa finalnim *-a*. Oblike sa finalnim *-a* upotrebili su samo ispitanici prve generacije, a ujedno nisu upotrebili nijedan oblik bez finalnog *-a*. Druga i treća generacija su upotrebile samo oblike bez finalnog *-a* u genitivu i akuzativu.

Dijalekatski sinkretički oblik zamenica muškog i srednjeg roda u dativu, instrumentalu i lokativu (*ovem, onem, tem*) upotrebili su samo ispitanici prve grupe i nisu upotrebili nijedan standardni oblik, dok su prva i druga generacija upotrebile samo standardne oblike ovih zamenica.

Sinkretički oblik za dativ i lokativ ženskog roda (*ove, one, te*) upotrebljen je samo jedanput u prvoj generaciji, dok su druge dve generacije upotrebile samo standardne oblike ovih zamenica.

Odlika pokaznih zamenica muškog roda u množini (*ovi, oni, ti*) je sinkretički oblik za dativ, instrumental i lokativ. U materijalu prve generacije nađeno je šest dijalekatskih oblika, dok standardni oblici nisu pronađeni. U drugoj generaciji nisu se javili ni standardni ni dijalekatski oblici ovih zamenica jer nije bilo govornih situacija u kojima su se ovi oblici mogli javiti, dok su se kod treće generacije javili samo standardni oblici ovih zamenica.

Zamenice *ovakav, onakav, takav* javljaju se u obliku *ovaki, onaki, taki*. U materijalu prve generacije pronađena su samo dva primera dijalekatskih oblika, dok standardnih oblika nije bilo. Druga generacija je upotrebila četiri dijalekatska i dva standardna oblika ovih zamenica, dok je treća generacija upotrebila samo dva standardna oblika.

Prisvojne zamenice

Nominativ jednine zamenica ženskog i srednjeg roda su bez *-j* (*moa, moe, tvoa, tvoe*), pa su i zavisni padeži bez njega jer je došlo do odsustva artikulacije suglasnika *j* u ovim zamenicama (SDZ 1968). Takvu upotrebu srećemo i u materijalu:

13) Ona uze onu *mou* gajbu, pa veli što ti mene tako radiš.

U tabeli 9 nalaze se standardni i dijalekatski oblici zamenica koje su upotrebile sve tri generacije.

Tabela 9. Standardni i dijalekatski oblici prisvojnih zamenica

padež	stand. oblik	dijalek. oblik	generacija govornika					
			I		II		III	
			st. dij.		st. dij.		st. dij.	
nom.	moja	moa	7	2	6	0	8	0
akuz.	moju	mou	0	1	2	0	1	0

Samo ispitanici prve grupe su upotrebili dijalekatski oblik ove zamenice, dok su ispitanici druge i treće grupe upotrebili samo standardne oblike ovih zamenica. Ova zamenica se javila u standardnim oblicima genitiva, vokativa i instrumentala. Zamenica za drugo lice se javila u standardnim oblicima samo u prvoj i trećoj generaciji, dok se u drugoj generaciji nije javila.

Prisvojna zamenica za prvo lice muškog roda javlja se u jednini u dijalekatskom obliku instrumentalala (*mojem*), kao u primeru 14, i u dijalekatskom obliku dativa množine (*mojema*). Dijalekatski oblici su se javili samo kod prve generacije, dok se ove zamenice ni u standardnim ni u dijalekatskim oblicima nisu javile kod druge i treće generacije.

14) On ne može da govori, samo kaže: „Je li, šta je s *mojem* bratom Tonom?”

Zamenica za treće lice jednine ima specifičan oblik (*njojan, njojna, njojno*), kao u primeru 15. Ovi oblici javili su se samo kod prve generacije dok su druga i treća generacija upotrebile samo standardne oblike ovih zamenica.

15) A doduše poso *njojan* poštuje i voli da radi.

U literaturi se navodi da se eliminiše *j* iz oblika zavisnih padeža zamenice *njojan, njojna, njojno*, pa postoje i oblici *njon, njona, njono*, međutim ispitanici nisu upotrebili ove oblike.

Lična zamenica za treće lice jednine i pokazne zamenice sa partikulom *-zi* obrazuju prisvojne zamenice kao što su *njožin, ovožin, tožin*, međutim u materijalu nisu nađeni ovakvi oblici.

Zamenica za treće lice množine takođe ima specifičan oblik – *njin, njina, njino* koji se javio samo u prvoj generaciji (primer 16), dok su druga i treća generacija koristile samo standardne oblike ove zamenice.

16) Onamo kapija *njina*.

Uпитno-odnosne zamenice

U literaturi se navodi da, osim nominativa i akuzativa, svi padeži zamenice koji u muškom i srednjem rodu su bez konsonanta *j*. Nominativ jednine muškog roda se može javiti i u obliku *kuj*, kao u primeru 17. On se javio samo kod prve generacije, a standardnog oblika nije bilo, dok su druga i treća generacija upotrebile samo standardni oblik ove zamenice u nominativu.

Zamenica kakav javlja se bez *v* – *kaki, kaka, kako* (primer 18). U materijalu prve generacije ova zamenica se javila šest puta u dijalekatskim oblicima, u drugoj generaciji četiri puta, a u trećoj generaciji prisutna je samo u standardnim oblicima.

17) Imau tamo uzimaju i makedonsku papriku, ima *kuj* čovek doteruje tamo, pravi i ona sad svašta.

18) Vidiš *kaki* su uslovi.

Zaključak

Prilikom upoređivanja materijala među generacijama primećeno je da su najviše dijalekatskih oblika zamenica upotrebili ispitanici prve generacije. Ispitanici druge generacije su upotrebili mnogo manje dijalekatskih oblika zamenica. U nekim oblicima zamenica ispitanici druge generacije su ravnopravno upotrebili dijalekatske i standardne oblike zamenica. Treća generacija je dijalekatske oblike upotrebila samo za jednu zamenicu, i to u istoj meri kao i standardni oblik te zamenice.

Literatura

Ivić P. 1985. Dijalektologija srpskohrvatskog jezika. *Uvod i štokavsko narečje*. Novi Sad: Matica srpska

Jović D. 1968. Trstenički govor. *Srpski dijalektološki zbornik, XVII*: 1.

Age Differences in Pronoun Usage Between Different Generations in Stopanja

The Kosovo Resava dialect is used in central and southern Serbia. It is unique with its system of pronouns. Stopanja is a village situated in central Serbia, in the area of the Kosovo Resava dialect. Pronouns which are used in Stopanja speech are very much connected with the dialectal system of pronouns.

Literature gives us information about the pronoun usage and declination about fifty years ago. It

was noticed that informants who lived in Trstenik and nearby villages used many dialectal pronoun forms.

In this project the author analyzes pronouns comparing facts and examples given in literature with examples found in the material of each generation in the field. The material of one generation was then compared with the material of the other two generations.

The conclusion is that the first generation's informants mostly used dialectal pronoun forms, the second generation's informants used much less, and the third generation's informants used the least number of the dialectal pronoun forms. That means that there are age differences in pronoun usage between the generations. 